

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XIII. évfolyam 18. szám
2010. szeptember 24.

Gabona és Ipari Növények

XIII. évfolyam 18. szám

2010. 37. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:

Dr. Stummer Ildikó

Készítette:

Dr. Molnár Zsuzsa

molnar.zsuzsa@aki.gov.hu

Pájtli Péter

pajtli.peter@aki.gov.hu

Keresztessyiné Mohr Katalin

keresztessyne.mohr.katalin@aki.gov.hu

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-6093

Fax: (06 1) 217-8111

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésen kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	7
A gabonafélék jegyzése.....	10
A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára.....	14
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	14
Külpiazi információk.....	15
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	20
Az olajos magvak és termékeinek	23
jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén.....	23
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozói értékesítési átlagára	26
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	26
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	28

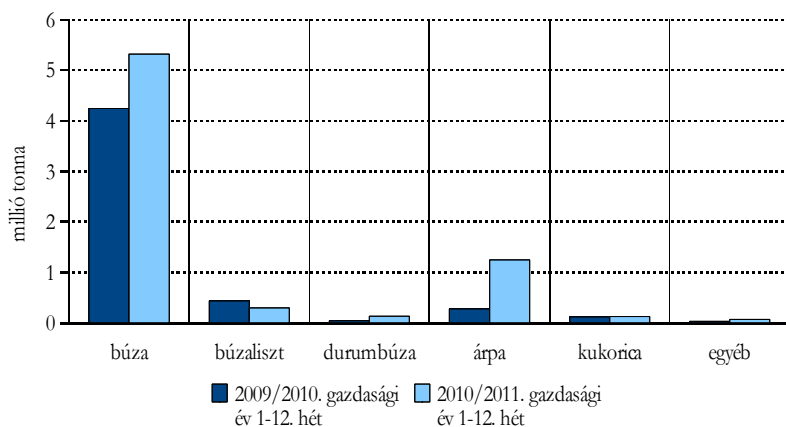
GABONAPIACI JELENTÉS

- Az Európai Unió 40%-kal több gabonát exportált, és 14%-kal kevesebbet importált a 2010/2011. gazdasági év első 12 hetében (július 1. – szeptember 21.) az előző év azonos időszakához viszonyítva.
- Az Unióban a világpiaci árak emelkedése, az aktív külpiaci kereslet és az élénk exporttevékenység következtében 40-44%-kal volt magasabb az étkezési búza és a takarmányárpa ára augusztusban az egy évvel korábbival összevetve.
- A gabonafélék európai kikötői árai 66-94%-kal haladták meg szeptember közepén az egy évvel korábbit.
- Magyarországon a gabonafélék termelői árai már 70-90%-kal voltak magasabbak a 37. héten, mint egy évvel ezelőtt.

Az Európai Unió gabona külkereskedelme

A FÁK országok kisebb gabonatermése és -exportja következtében az EU Bizottság adatai szerint az Unió tagállamai 40%-kal több gabonát szállítottak harmadik országokba a 2010/2011. gazdasági év eddig eltelt időszakában az előzőhöz viszonyítva.

Az Európai Unió gabonaexportja

A búza kivitele 25%-kal nőtt, az árpáé több mint az ötszörösére emelkedett 2010. július 1. óta az előző év azonos időszakával összevetve.

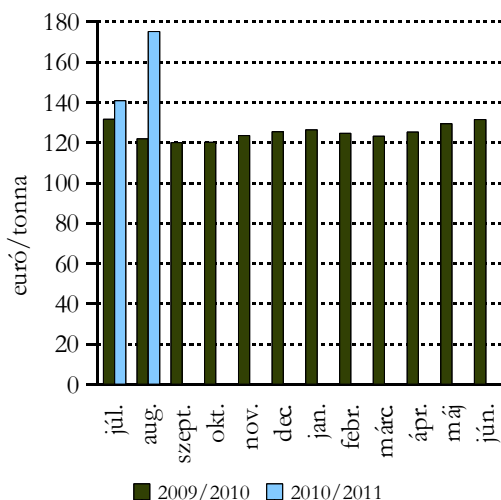
Forrás: EU Bizottság

A fekete-tengeri térség korlátozott gabonakivitele egyben lehetőség is az EU gabonaexportjának élénkülésére. A világpiaci árak emelkedése, az importőrök intenzív érdeklődése és vásárlása következtében az előző évinél magasabb export- és belpiaci árak alakultak ki a közösségben. A 2009/2010. gazdasági évvel ellentétben, az idei szezonban a betakarítást követően erőteljesen

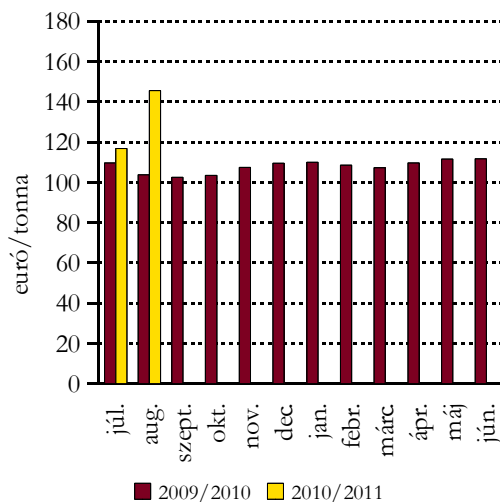
nőtt az étkezési búza és a takarmányárpa ára. Júliusban még csak 6-7% volt a különbség, augusztusban azonban már elérte a 40-44%-ot.

A gabonafélék ára az Európai Unióban

étkezési búza

takarmányárpa

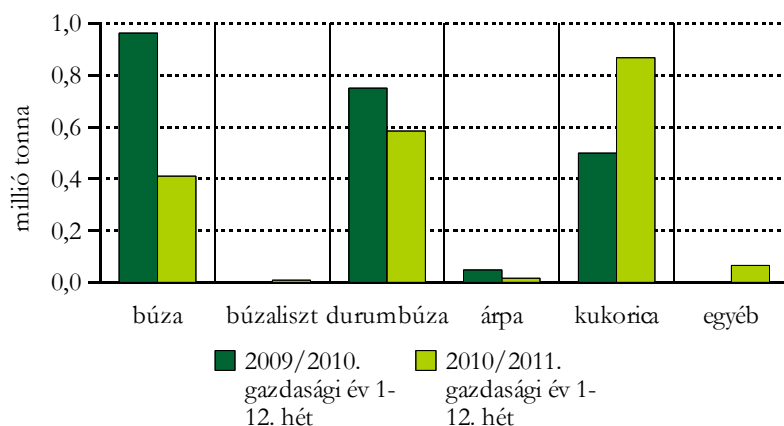

Forrás: EU Bizottság

A gabonafélék európai kikötői árai 66-94%-kal voltak magasabbak 2010 37. hetén az előző év azonos időszakához viszonyítva. A francia kikötőkben 195 (La Pallice) – 210 (Nantes) euró/tonna között jegyezték a takarmánygabonaféléket, az étkezési búza ára pedig 230 (Rouen) euró/tonnára nőtt szeptember közepén (8-9. táblázat). Egy évvel korábban a takarmánygabonafélékért 91 (FOB Creil) – 118 (Bordeaux/Bayonne) euró/tonna, az étkezési búzáért 115 euró/tonna körüli árat fizettek Franciaországban. Rotterdamban 194-214 euró/tonna volt a takarmánygabonák kikötői ára 2010 37. hetén, szemben az előző évi 103-117 euró/tonnával.

Az árak további emelkedését visszafoghatja, hogy kb. 5,5 millió tonna intervenciós gabona van raktáron az EU tagállamaiban. Ebből a Bizottság a 2011. évi EU Élelmiszersegély programban 3 millió tonnát kíván felhasználni, a maradék 2,5 millió tonna várhatóan a belpiacra kerül. A legnagyobb készletek Németországban (1,68 millió tonna), Franciaországban (929 ezer tonna) és Finnországban (840 ezer tonna) vannak. A magyarországi intervenciós gabonakészlet nagysága kb. 420 ezer tonna volt szeptember közepén, amelynek kb. 70%-a árpa, 30%-a búza.

Az Európai Unió gabonaimportja

Az EU gabonaimportja a 2010/2011. gazdasági év eddig eltelt időszakában 14%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A búza behozatala közel 60%-kal, a durumbúzáé 22%-kal esett vissza, ugyanakkor a kukoricáé 74%-kal nőtt.

Forrás: EU Bizottság

Az Európai Unió legnagyobb kukoricaimportőrei Spanyolország és Portugália. Ezen országoknak az Abatimento keretében lehetőségük van évente összesen 2,5 millió tonna kukorica és 300 ezer tonna cirok kedvezményes vámtételű importjára, harmadik országokból. Az EU Bizottság adatai szerint 2010. június elseje óta a két állam több mint 500 ezer tonna kukoricát hozott be az Unión kívüli országokból.

Határidős jegyzések

A nemzetközi árutőzsdéken a búza jegyzése magas szinten stabilizálódott az elmúlt hetekben. A chicagói árutőzsdén a decemberi, márciusi és májusi ár 260-280 USD/tonna sávban mozgott (7. ábra). A kukorica jegyzése újabb csúcsot ért el szeptember 17-én (8. ábra). A párizsi árutőzsdén a búzával 225-235 euró/tonna áron kereskedtek az utóbbi hetekben (9. ábra), és a kukorica határidős ára szeptember 21-én megközelítette a 220 euró/tonna szintet (10. ábra).

Hazai helyzet

Magyarországon elkezdődött a kukorica betakarítása és az őszi kalászosok vetése. A Vidékfejlesztési Minisztérium adatai szerint kedvezőek a kukorica terméskilátások. Meg kell jegyezni ugyanakkor, hogy az augusztusi állapothoz képest, a szeptemberi esőzések következtében romlott a belvízhelyzet, a vízzel borított mezőgazdasági területek nagysága az augusztus közepéhez képest megkétszereződött. A csapadékos időjárás nemcsak a betakarítást nehezítheti, hanem az őszi talajelőkészítési, vetési munkákat is hátráltatja. Az MgSzH tájékoztatása szerint őszi búzát

1,08 millió hektáron, őszi árpát 185,647 ezer, rozsot 36,713 ezer, tritikálét 129,83 ezer hektáron vethetnek az idén.

A gabonafélék termelői ára elkezdett felzárkózni a tőzsdei jegyzésekhez. Az étkezési búza tonnáját már több mint 52 ezer forintért vásárolták a fizikai piacon, ugyanakkor a Budapesti Értéktőzsdén az eurobúzáat átlagosan 54 520 Ft/tonnáért jegyezték a decemberi lejáratra a 37. héten. A takarmányárpa decemberi határidős ára alig 3 ezer forinttal haladta meg a termelői árát a

Ft/tonna

	2010. 37. hét	
	országos termelői ár	tőzsdei átlagár (lejárat)
Étkezési/Eurobúza	52 251	54 520 (december)
Takarmánybúza	46 302	50 000 (december)
Takarmánykukorica	43 625	47 702 (november)
Takarmányárpa	39 572	42 420 (december)

Forrás: AKI PÁIR, BÉT

jelzett időszakban. A takarmánybúza és a takarmánykukorica esetében még nagyobb az eltérés. Amennyiben a tőzsdei várakozások teljesülnek, a piaci ár még tovább emelkedhet.

Az étkezési búza hazai termelői ára 69, a takarmánybúzáé 89, a takarmánykukoricáé 84 és a takarmányárpáé 75%-kal volt magasabb szeptember második felében az előző év azonos időszákhöz viszonyítva (1-2. táblázat, 1-4. ábra).

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (37. hét)

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2010. 36. hét	2010. 37. hét	2010. 37. hét / 2010. 36. hét [%]
Étkezési	tonna	7 577,08	4 192,42	1 602,08	17 682,76	13 371,58	75,62
búza	Ft/tonna	56 035,16	46 923,21	48 296,80	49 344,42	52 251,12	105,89
Takarmány-	tonna	817,85	7 012,71	-	2 072,79	7 985,56	385,26
búza	Ft/tonna	48 823,25	46 169,29	-	44 892,62	46 301,94	103,14
Takarmány-	tonna	-	621,90	-	5 142,06	4 923,97	95,76
kukorica	Ft/tonna	-	38 373,28	-	43 334,53	43 624,72	100,67
Takarmány-	tonna	313,88	-	-	1 147,56	1 077,69	93,91
árpa	Ft/tonna	38 777,65	-	-	41 034,78	39 572,13	96,44

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

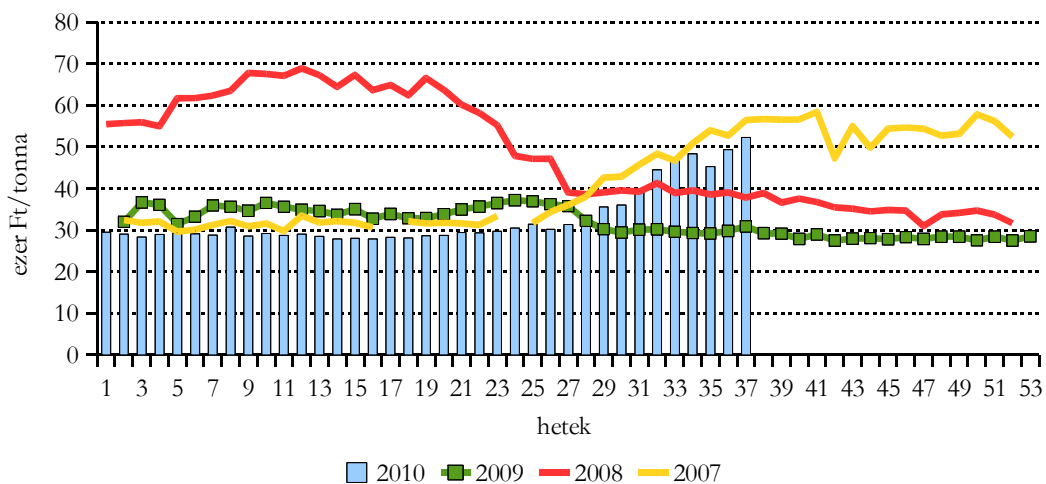
A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2009. 37. hét	2010. 36. hét	2010. 37. hét	2010. 37. hét / 2009. 37. hét [%]	2010. 37. hét / 2010. 36. hét [%]
Étkezési	tonna	30 600,34	17 682,76	13 371,58	43,70	75,62
búza	Ft/tonna	30 899,61	49 344,42	52 251,12	169,10	105,89
Takarmány-	tonna	7 522,19	2 072,79	7 985,56	106,16	385,26
búza	Ft/tonna	24 440,96	44 892,62	46 301,94	189,44	103,14
Takarmány-	tonna	2 032,89	5 142,06	4 923,97	242,22	95,76
kukorica	Ft/tonna	23 752,08	43 334,53	43 624,72	183,67	100,67
Takarmány-	tonna	6 290,67	1 147,56	1 077,69	17,13	93,91
árpa	Ft/tonna	22 654,10	41 034,78	39 572,13	174,68	96,44

Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

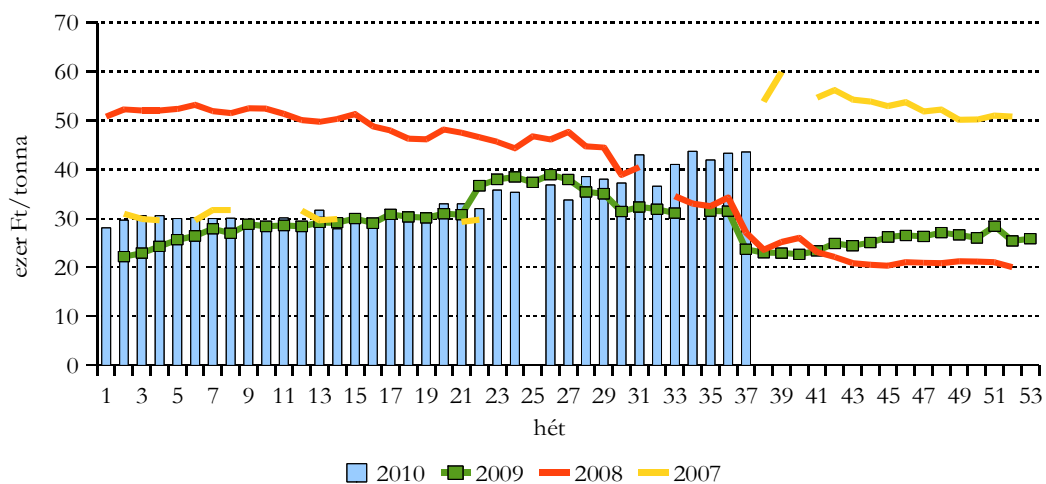
Az étkezési búza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

2. ábra

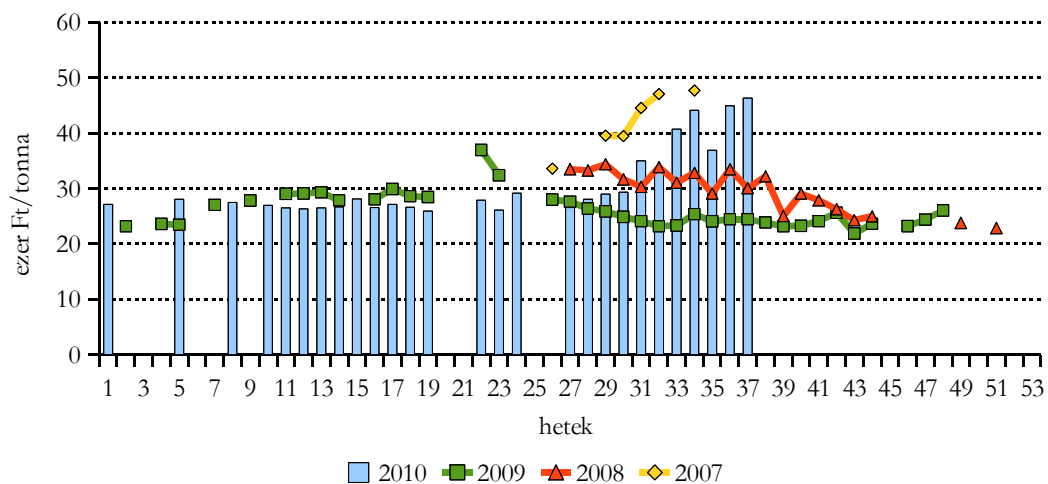
A takarmánykukorica termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

3. ábra

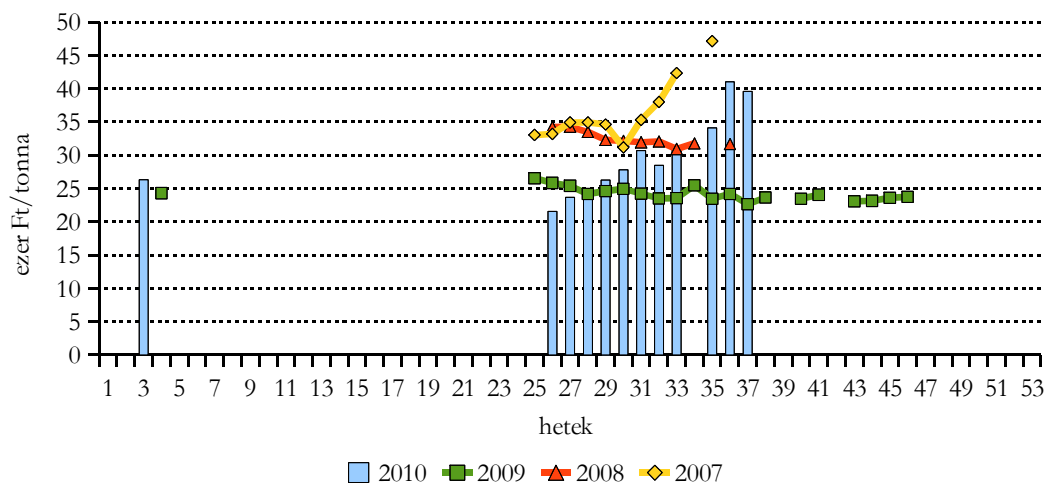
A takarmánybúza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

4. ábra

A takarmányárpa termelői ára

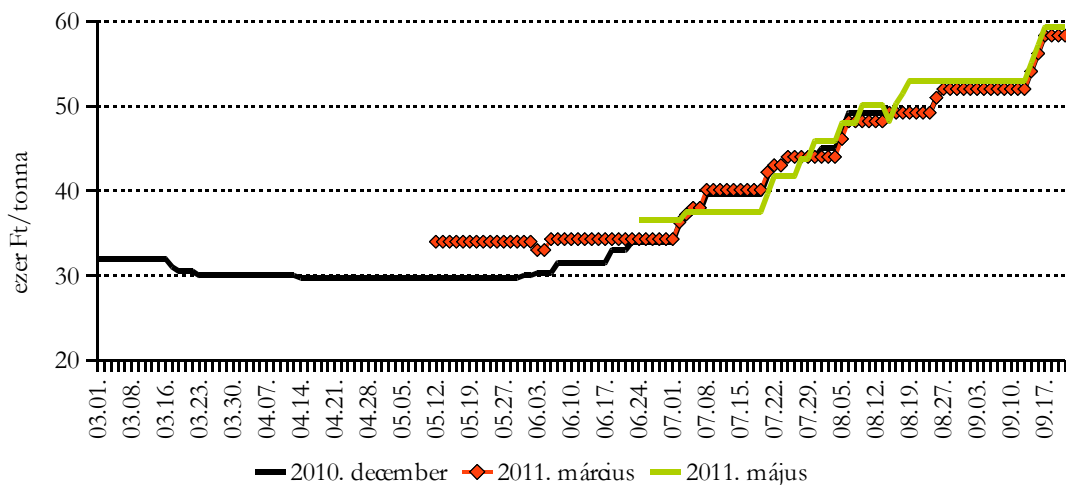

Forrás: AKI PÁIR

A gabonafélék jegyzése

5. ábra

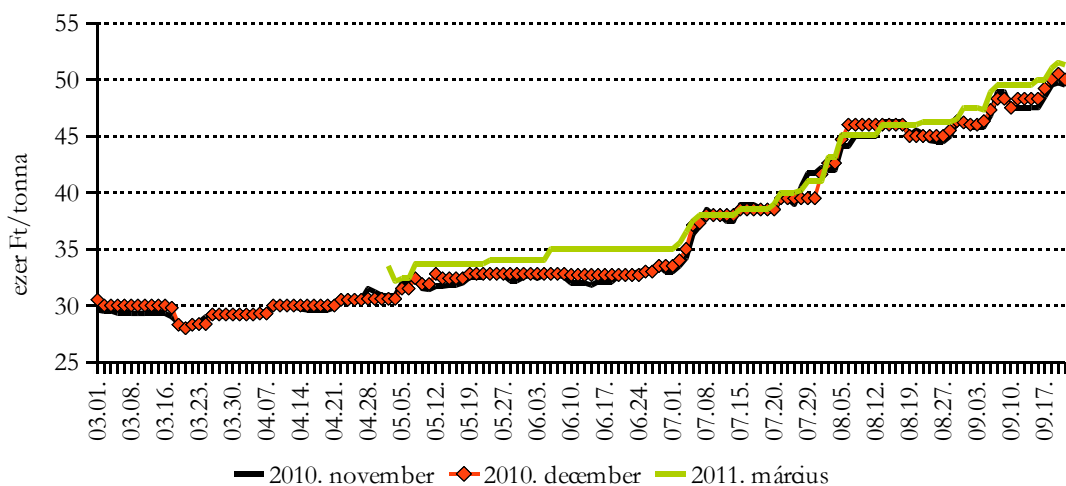
Az eurobúza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

6. ábra

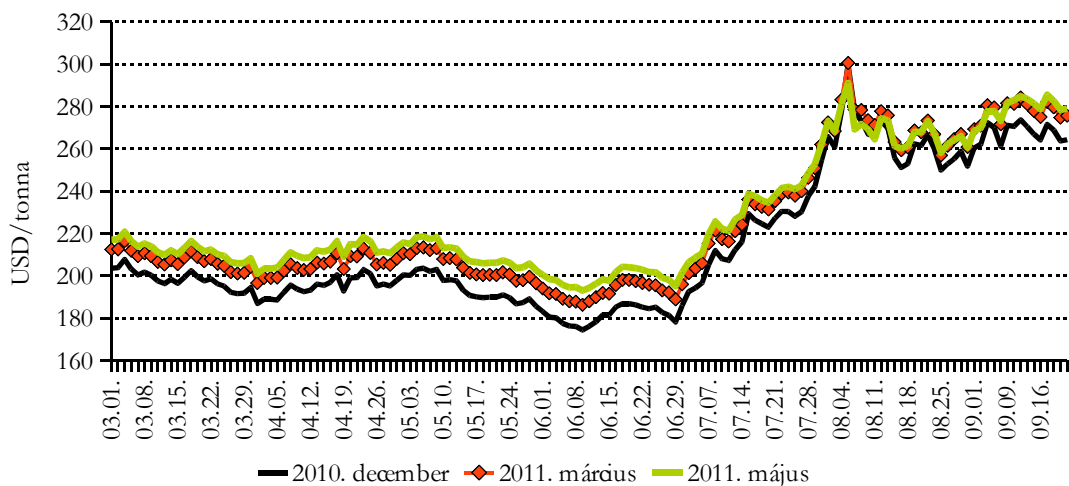
A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

7. ábra

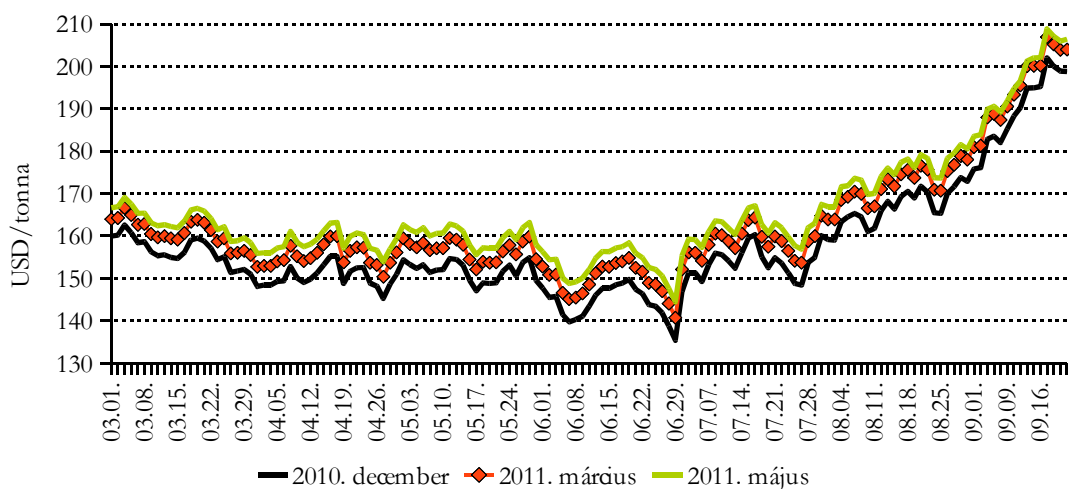
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. ábra

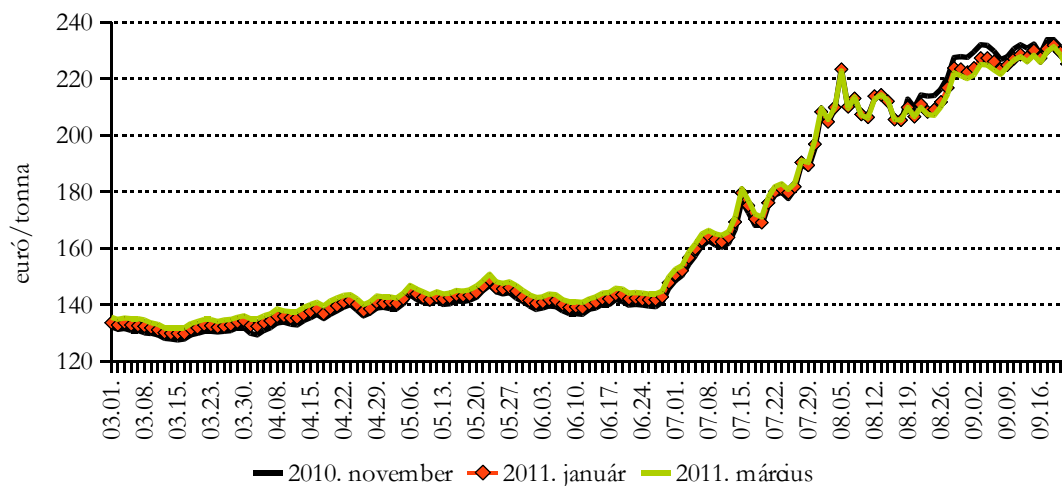
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. ábra

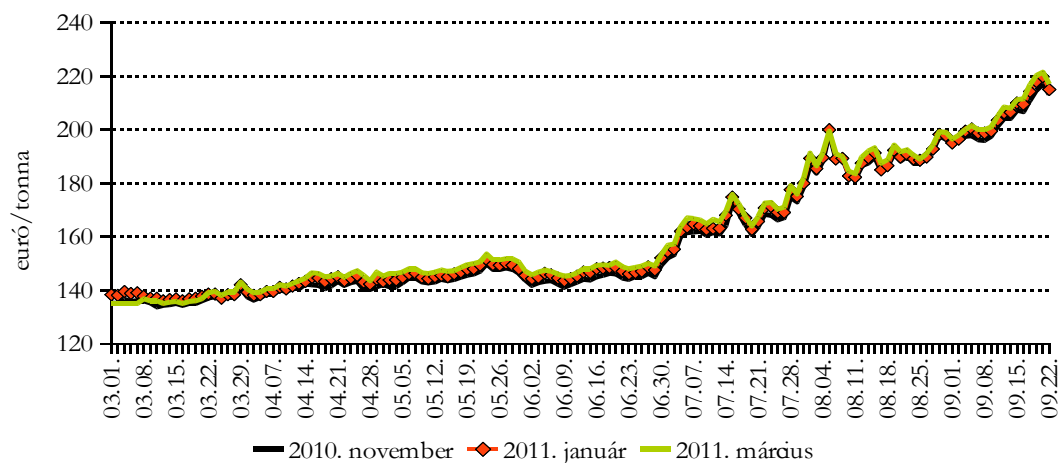
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

10. ábra

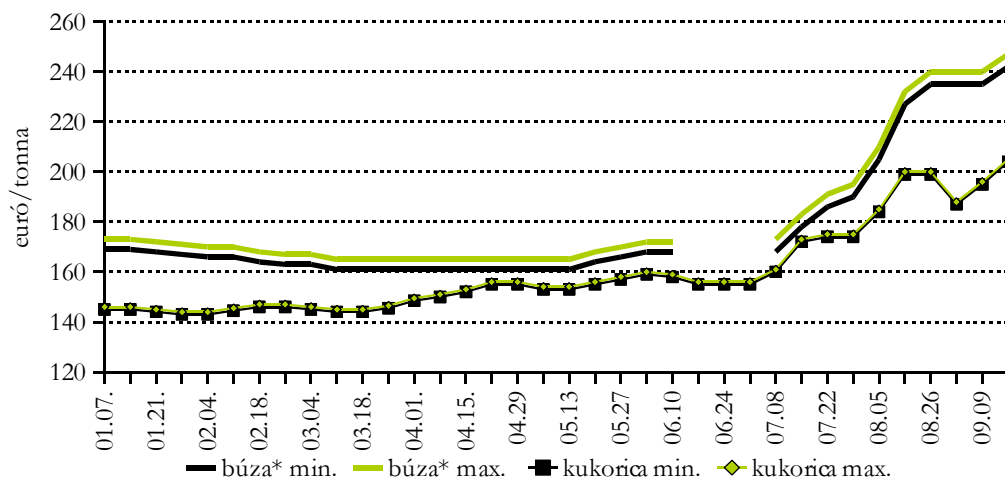
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

11. ábra

A búza* és a kukorica jegyzése a bolognai árutőzsdén

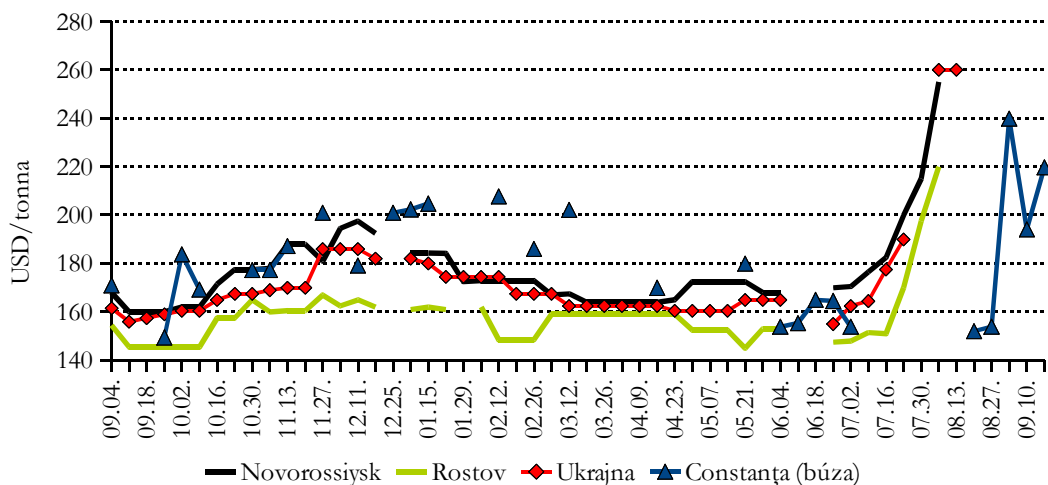

* Speciale di Forza: legjobb minőségű lágybúza (78/79 kg/hl, fehérje 13%).

Forrás: AGER Borsa Merci Bologna

12. ábra

A malmi búza orosz, ukrán és román kikötői ára (FOB)

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2009. 37. hét	2010. 36. hét	2010. 37. hét	2010. 37. hét / 2009. 37. hét [%]	2010. 37. hét / 2010. 36. hét [%]
Finomliszt BL 55	tonna	1795,10	931,55	1648,62	91,84	176,98
ömlesztett	Ft/kg	58,76	68,96	73,00	124,23	105,85
Finomliszt BL 55	tonna	1921,96	1599,02	1830,12	95,22	114,45
zsákos	Ft/kg	59,40	72,28	72,84	122,62	100,77
Finomliszt BL 55	tonna	1294,22	505,61	842,41	65,09	166,61
zacskós	Ft/kg	66,32	80,99	78,41	118,24	96,82
Rétesliszt BFF 55	tonna	93,74	40,00	69,78	74,44	174,45
ömlesztett	Ft/kg	65,09	70,36	76,30	117,22	108,45
Rétesliszt BFF 55	tonna	33,42	20,75	228,92	684,88	1103,23
zsákos	Ft/kg	67,40	79,82	67,98	100,87	85,18
Rétesliszt BFF 55	tonna	69,49	91,62	89,16	128,31	97,31
zacskós	Ft/kg	77,00	85,96	86,93	112,90	101,13
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1086,38	807,91	990,19	91,15	122,56
ömlesztett	Ft/kg	56,12	64,78	67,76	120,73	104,60
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1149,73	608,90	837,61	72,85	137,56
zsákos	Ft/kg	59,10	70,49	70,72	119,66	100,32
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	631,12	573,54	465,46	73,75	81,16
ömlesztett	Ft/kg	60,72	75,13	80,62	132,78	107,30
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	100,15	35,90	81,55	81,43	227,16
zsákos	Ft/kg	65,88	82,76	84,86	128,81	102,54
Étkezési búzadara AD	tonna	54,89	35,95	60,06	109,42	167,07
zacskós	Ft/kg	81,11	90,96	88,54	109,16	97,34

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2009. szeptember	2010. augusztus	Ft/kg
			2010. szeptember*
Finomliszt BL 55	161	150	151
Fehér kenyér	226	240	244
Félbarna kenyér	223	242	243
Étkezési búzadara AD	192	186	184

* 2010. szeptember 21-ig

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2010. szeptember 17.)

5. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2010. november	233,75	66 069	2010. december	271,60	58 378	2010. december	282,26	60 669
2010. január	230,50	65 151	2011. március	282,26	60 669	2011. március	286,94	61 675
2011. március	229,50	64 868	2011. május	285,56	61 378	2011. május	287,03	61 694
2011. május	227,25	64 232	2011. július	274,54	59 010	2011. július	277,48	59 642
2011. augusztus	208,75	59 003	2011. szeptember	276,56	59 444	2011. szeptember	278,12	59 779
2011. november	193,00	54 551	2011. december	278,58	59 878	2011. december	280,23	60 233

Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****		
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna
2010. december	284,09	61 062	2010. november	165,75	55 987
2011. március	287,67	61 832	2011. január	166,90	56 375
2011. május	287,67	61 832	2011. március	168,15	56 798
2011. július	283,45	60 925	2011. május	169,65	57 304
2011. szeptember	275,18	59 147	2011. július	170,90	57 727
2011. december	276,01	59 326	2011. november	135,50	45 769

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.

*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Értékesítési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of TradeLIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. táblázat

Kukorica

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	Ft/tonna
2010. november	211,00	59 639	2010. december	202,07	43 433
2011. január	214,25	60 558	2011. március	206,99	44 490
2011. március	216,75	61 264	2011. május	208,96	44 914
2011. június	219,00	61 900	2011. július	209,94	45 125
2011. augusztus	220,75	62 395	2011. szeptember	196,75	42 289
2011. november	179,00	50 594	2011. december	188,09	40 428

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Repce

MATIF, Párizs		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna
2010. november	384,50	108 679
2011. február	384,25	108 608
2011. május	384,00	108 538
2011. augusztus	374,25	105 782
2011. november	378,75	107 054
2012. február	381,25	107 760

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. táblázat

Az étkezési búza és a takarmánykukorica határidős kikötői ára

	2009. 37. hét		2010. 37. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	euró/tonna	Ft/tonna	
Étkezési búza					
Franciaország					
Rouen	118	32 139	230	64 892	szeptember
La Pallice	117	31 867	-	-	szeptember
Creil*	-	-	-	-	-
Németország					
Hamburg	126	34 341	237	66 867	szeptember
Würzburg	103	27 936	-	-	szeptember
Köln	115	31 343	226	63 623	szeptember
Drezda	-	-	215	60 660	szeptember
Dánia					
Koppenhága	-	-	-	-	-
Belgium					
Brüsszel	121	32 979	-	-	szeptember
Spanyolország					
Tarragona**	-	-	243	68 419	szeptember
Ausztria					
Bécs	-	-	-	-	-
Finnország					
Nokia	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica					
Franciaország					
Creil*	-	-	-	-	-
Bordeaux/Bayonne	-	-	198	55 864	október
La Pallice	-	-	200	56 428	november
Németország					
Hamburg	145	39 520	240	67 714	szeptember
Hollandia					
Rotterdam*	-	-	214	60 378	szeptember

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

** Import búzaár.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. táblázat

A takarmánybúza és a takarmányárpa határidős kikötői ára

		2010. 37. hét	
	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási hónap
Takarmányárpa			
Anglia			
Kelet-Anglia	179	50 636	szeptember
Franciaország			
Rouen	200	56 428	november
La Pallice	195	55 017	november
Creil*	-	-	-
Németország			
Hamburg	197	55 582	szeptember
Hannover	179	50 503	szeptember
Drezda	160	45 142	szeptember
München	158	44 437	szeptember
Dánia			
Koppenhága	-	-	-
Belgium			
Brüsszel	-	-	-
Spanyolország			
Tarragona	190	53 607	szeptember
Ausztria			
Bécs	-	-	-
Takarmánybúza			
Franciaország			
Creil*	-	-	-
Németország			
Hamburg	188	53 042	szeptember
Hollandia			
Rotterdam*	195	55 017	szeptember
Belgium			
Brüsszel	-	-	-

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

10. táblázat

Nemzetközi gabonajegyzékek

	2010.	09. 10.	2010.	09. 17.	Szállítási	Kikötő
	USD /tonna	Ft/tonna	USD /tonna	Ft/tonna	hónap	
BÚZA						
keménybúza						
(1) Kanada CWRS 13,5%	370,75	82 432,56	378,84	81 427,87	október	FOB St. Lawrence
(2) Ausztrália APH 14 %	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(3) US No. 2 DNS 14%	-	-	-	-	-	FOB Portland
(4) US No. 2 HRW	-	-	314,20	67 534,15	szeptember	FOB US Gulf
(5) Ausztrália ASW	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(6) EU, Francia. alapminőség	298,30	66 324,02	308,80	66 373,47	szeptember	FOB Rouen
lágybúza						
(7) US No. 2 SRW	304,50	67 702,53	300,60	64 610,96	október	FOB US Gulf
(8) Ukrajna lágybúza	-	-	-	-	-	FOB Black Sea
DURUMBÚZA						
(9) Kanada CWAD 1	288,70	64 189,56	303,80	65 298,77	szeptember	FOB St. Lawrence
(10) Kanada CWAD 2	279,40	62 121,80	290,80	62 504,55	szeptember	FOB St. Lawrence
KUKORICA						
(11) US No. 3 YC	226,10	50 271,07	239,90	51 564,11	november	FOB US Gulf
Argentína	-	-	222,30	47 781,16	szeptember	FOB Up River
ÁRPA						
(12) EU, Francia., takarmány	241,10	53 606,17	269,60	57 947,82	szeptember	FOB Rouen
Oroszország, takarmány	-	-	-	-	-	FOB Black Sea
(13) US PNW	-	-	-	-	-	FOB PNW

- (1) CWRS – Canada Western Red Spring: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (2) Ausztrália APH – Australian Prime Hard: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (3) US No. 2 DNS – USA Dark Northern Spring: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (4) US No. 2 HRW – USA Hard Red Winter: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (5) ASW – Australian Standard White: standardbúza
 (6) EU, Francia. alapminőség: a világpiaci árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (7) US No. 2 SRW – USA Soft Red Winter: 10,3%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (8) Ukrajna lágybúza: 12%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (9) Kanada CWAD 1 – Canada Western Amber Durum 1: kemény
 (10) Kanada CWAD 2 – Canada Western Amber Durum 2: kemény
 (11) US YC 3 – USA No. 3 Yellow Corn
 (12) EU, Francia. takarmányárpa: a világpiaci árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (13) US PNW – USA Pacific Northwest

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- Jelentős keresletbővülés az olajnövények iránt
- Nőhet globálisan a szójababbal szembeni függőség a repce- és napraforgómag kieső mennyisége miatt
- Tovább emelkedő növényi olaj és olajos mag árak a világpiacon
- Élénkülő olajdarapiac
- Szárnyal a napraforgómag és a repcemag jegyzése a BÉT-en (107,5 ezer Ft/t és 102,5 ezer Ft/t)

Világpiaci kitekintés

Az olajnövények iránti igény dinamikusan növekszik, de termelésüket és felhasználásukat a dél-amerikai sztrájkok, a malajziai munkaerőhiány, az extrém klimatikus viszonyok és szállítási problémák nehezítik 2010-ben. A gabonapiaci áremelkedés is megmozgatta az olajnövények és származékaik piacát. A következő szezonban nagy harc lehet egyes növények esetében a termőterületért, mert a magas árak vonzóvá teszik a gabona- és olajnövényeket is. A tíz fő olajnövény (pl. repce, napraforgó, szója, olajpálma, stb.) globális termőterülete 250 millió hektár lehet a 2010/2011. gazdasági évben, amely 6,4 millió hektárral nagyobb az előző időszakhoz képest. A termelők főként az északi féltekén növelhetik az olajnövények vetését (pl. USA, Oroszország, Ukrajna, India). A déli féltekén most indul a vetés, Argentínában kisebb csökkenés, míg Brazíliában növekedés várható az olajnövények területének nagyságában, de a vetést nehezítő szárazság még változtathat ezen.

A tíz fő olajnövényből 376,5 millió tonnát dolgozhatnak fel a 2010/2011. gazdasági évben, ez 17,3 millió tonnával magasabb az előző időszakhoz képest. Vélhetően a szója (256,4 millió tonna feldolgozása 2010/11-ben) szerepe nőhet, mert a napraforgó- és repcetermés nem tudja fedezni az igényeket, de a helyzetet nehezíti, hogy a kieső két olajnövény pótlására kétszer akkora mennyiségű szója kell az azonos minőségű növényi olaj előállításához. A növényi olajat gyártó országok sorrendje várhatóan nem változik a 2010/2011. gazdasági évben, továbbra is Kína az első 83 millió tonnával, második az USA 52 millió tonnával, harmadik az EU 42,3 millió tonnával, majd Argentína, Brazília és India következik a sorban 41,4 millió tonnával, 36,7 és 28 millió tonnával. Fontos kiemelni Kínát, mert évről évre jelentősen emeli a termelését (idén 5 millió tonnával több az előző időszakhoz képest) a többi ország hullámzó tendenciájával szemben, ugyanakkor a feldolgozáshoz felhasznált alapanyag 68%-a importból származott az elmúlt 12 hónapban.

Az Oil World elemzése szerint a globális szójababtermés 259 millió tonna lehet a 2010/2011-es időszakban, szemben a 256,4 millió tonna felhasználással és a 68 millió tonna nyitókészlettel, azaz a szójából továbbra is jelentős mennyiség állhat rendelkezésre a következő időszakban. Az

USA-ban a korábbi kedvezőtlen híresztelésekkel szemben rekord nagyságú, 94,8 millió tonnás termést takaríthatnak be a farmerek. A szójabab jelenlegi magas árának (396 USD/t) csökkenése várható a betakarítás előrehaladtával és az új termény piacon való megjelenésével.

A napraforgómag globális termése 32 millió tonna lehet, amely elmarad a korábbi várakozásoktól, mert Oroszország (6,2 millió tonna), az EU (6,85 millió tonna) és Ukrajna (6,9 millió tonna) termése jelentősen csökkenhet a kedvezőtlen időjárás miatt. Argentína növelheti a napraforgó területeit, a termény és a napraforgóolaj magas ára miatt, valamint jobban viseli a szárazságot, mint a szója.

A repcemag globális termése 56,8 millió tonnára, három éves mélypontjára süllyedhet a 2010/2011. gazdasági évben. A termés nem fedezi az idei globális feldolgozás igényeit, amely 58,76 millió tonna körül várható, de a készletek fedezik a hiányzó mennyiséget. Az EU-ban 20,1 millió tonna repcemagot takarítottak be idén, amely 1,6 millió tonnával elmarad a tavalyi szinttől. A kanadai betakarítás a napokban indul, de az időjárás nehezíti a növény érését és betakarítását, így 10,87 millió tonnás termésre lehet számítani. A kínálat szűkösségét jelzi a FÁK országok exportjának csökkenése 3,4 millió tonnáról 2,8 millió tonnára és az EU 2,3 millió tonnás importigénye. Az utóbbi időszakban kialakult repcemag-árelőny a továbbiakban is fennmaradhat a szójabbal szemben.

A világpiacon az év első felében tapasztalható céltalan oldalazást követően a növényi olajok ára jelentős „rally”-n ment keresztül az elmúlt pár hónapban, főként a repce- és a napraforgóolaj vezetésével, de nem maradt le sokkal a szója- és pálmaolaj sem a versenyben. A kereslet a növényi olajok iránt dinamikusan nő, főként a biodízelgyártás felfutása miatt. Az EU növényi olaj felhasználása 32,1 millió tonna lehet a 2010/2011. gazdasági évben (ebből 11 millió tonna import), amelyből 9,68 millió tonna repce-, 6,34 millió tonna a pálma-, és 3,53 millió tonna a napraforgóolaj. A globális napraforgóolaj- 12 millió tonna, a repceolajgyártás 22,6 millió tonna lehet a folyó gazdasági évben.

A globális szójadara (177,2 millió tonna előállítása a 2010/2011. gazdasági évben) függőség várhatóan növekszik, mert jó helyettesítője a kieső napraforgó- és repcedarának, illetve az intenzív feldolgozás jelentős túlkínálathoz vezet, ami versenyképes árat eredményez a felhasználók számára. A világ napraforgódara előállítása 13,4 millió tonna lehet a folyó gazdasági évben, amely 0,3 millió tonnával elmarad az előzőtől, a visszaeső orosz és ukrán előállítás következtében. Az orosz olajdara kereslet magas szinten van. Az oroszok gazdaságpolitikai szempontból a magas inflációs rátával szembeni küzdelemben inkább az olajdarák nettó exportját csökkentik (növekvő daraimport, csökkenő export), mint a húsok nettó importját emelnék. A növekvő ukrán sertés- és baromfiállomány az olajdarák keresletének fokozódását vetíti előre. A repcedara globális fogyasztása 3%-ot csökkenve 32,6 millió tonna lehet a 2010/2011. gazdasági évben, főként a kisebb kínálat és a szójadara kedvezőbb ára következtében.

A világ tőzsdéin kedvező befektetői hangulat uralkodott a 37. héten, főként a kedvezőbb kínai makroadatoknak és az amerikai jegybank előrejelzéseinek köszönhetően, de a 38. héten nyugtala-

nító hírek jelentek meg az eurózónából, ami óvatosságra intette a befektetőket. Egy euróért 1,33-nél is több dollárt kellett fizetni szeptember harmadik hetén, ami a tavaszi szintekre emlékeztet. A wall streeti Dow Jones 10900 pont közelében járt a 38. hét elején, ez május óta a legmagasabb szint. A kőolaj hordónkénti ára továbbra is 75 dollár körül mozgott az elmúlt két hétben.

A nemzetközi árutőzsdéken ismét elszabadultak pár napra a „bikák” szeptember második és harmadik hetében. Továbbra is olyan hírek jelentek meg a gabona és olajnövény piacon, amelyek felfelé indították a határidős árakat: a kínai és kanadai fagyokról szóló előrejelzések, tartós esőzések az USA kukorica-övezetében és Európában, valamint a tartós orosz és brazil szárazság nehezíti a vetést. A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a szójabab jegyzései 390 USD/tonna felé kerültek, főként az induló amerikai betakarítás körüli aggodalmak miatt. Az aratás előrehaladtával jó hírek érkeztek a szójatermésről, de a határidős árak továbbra is maradtak a korábban elért szinteken. A párizsi árutőzsdén (MATIF) a repce határidős ára 385 EUR/tonna felett volt az elmúlt hetekben.

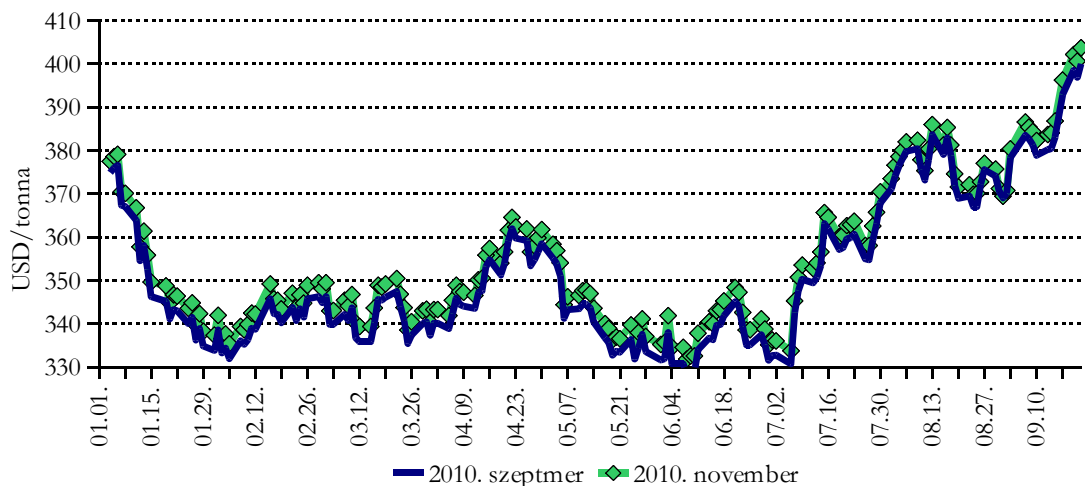
Hazai körkép

Az MgSzH jelentése szerint Magyarországon a termelők 284 ezer hektár őszi káposztarepce vetését tervezik, amelyből szeptember 20-ig 202 ezer hektárt elvetettek. Az őszi munkálatokat nehezítik a folyamatos esőzések és a belvíz. A napraforgó aratása elkezdődött, az 501 ezer hektár-ból 70 ezer hektárt takarítottak be, hektáronkénti 2,085 tonna átlaggal. A deszikált napraforgó álmományokban a sok eső hatására rothadás indult el és minőségi problémák is megjelennek, helyenként alacsony az olajtartalom. A betakarítással kapcsolatos aggodalmak miatt a BÉT-en emelkedésnek indult a napraforgómag határidős ára, amelyet novemberi lejáratra 107,5 ezer Ft/tonnán jegyeztek szeptember 22-én. A repcemag novemberi jegyzése 102,5 ezer Ft/tonna volt. Az utóbbi hetek időjárása nagyban hasonlít a júniuséhoz, ami nehezítette a repce betakarítását. A szeptember 20-i hét nagy részében kedvezően alakult az időjárás, ami csökkentheti a betakarítás körüli izgalmakat, de újabb esőzések esetén jelentős termés kieséssel lehet számolni, ami a magas olajnövény árak stabilizálódásához vezethet.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

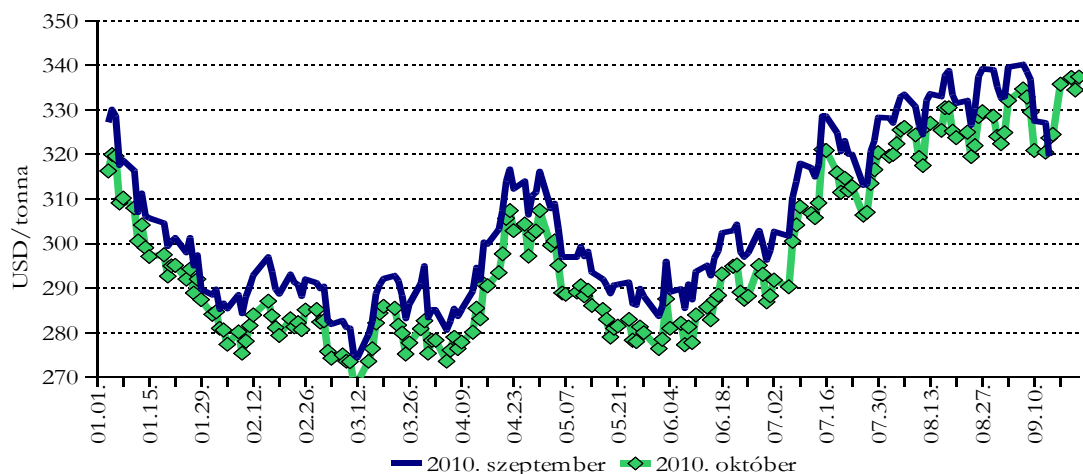

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

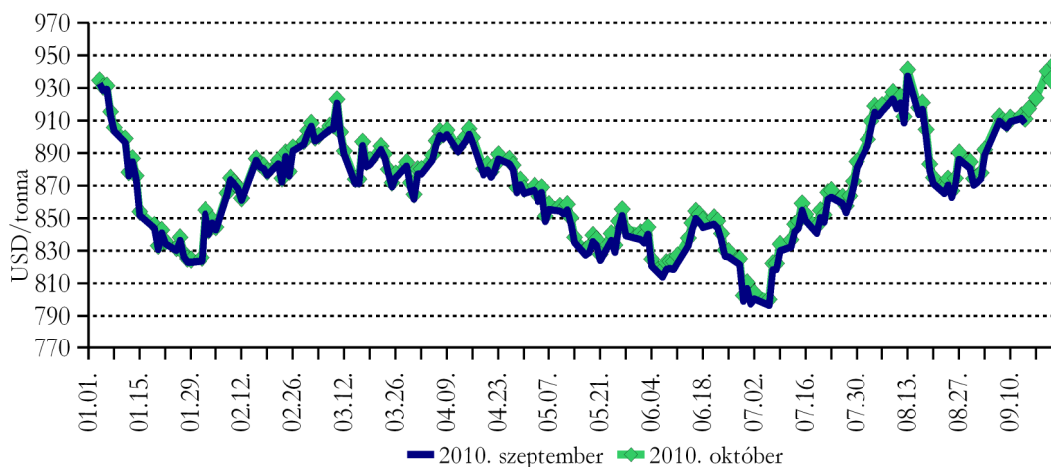
A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

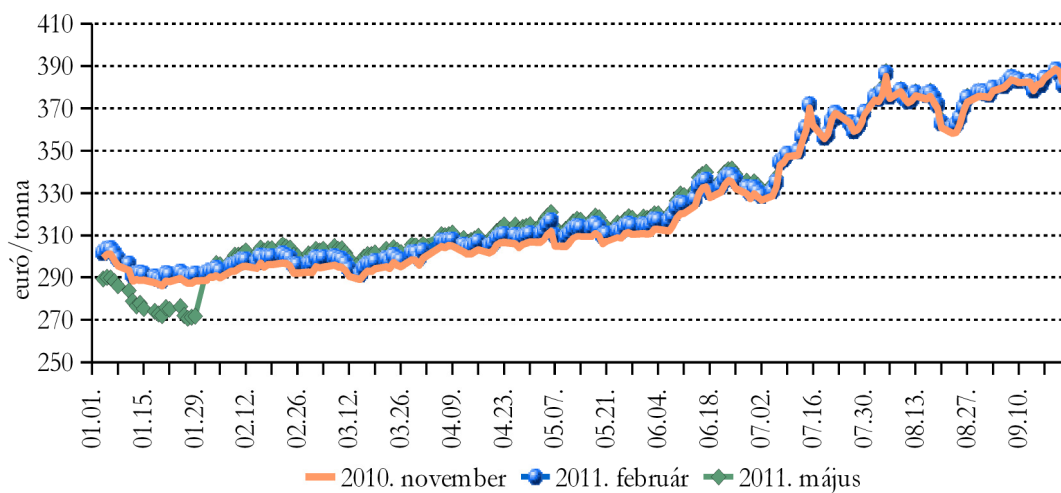
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

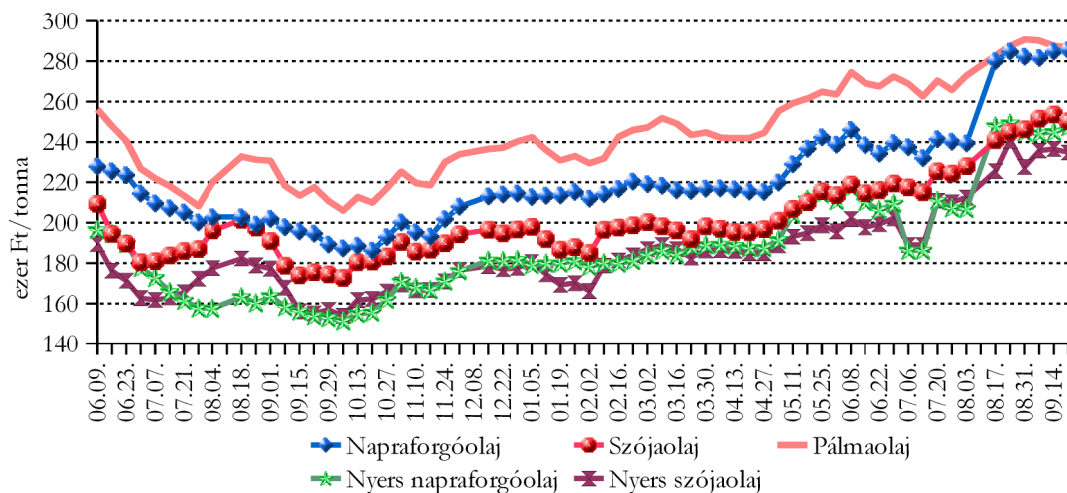
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

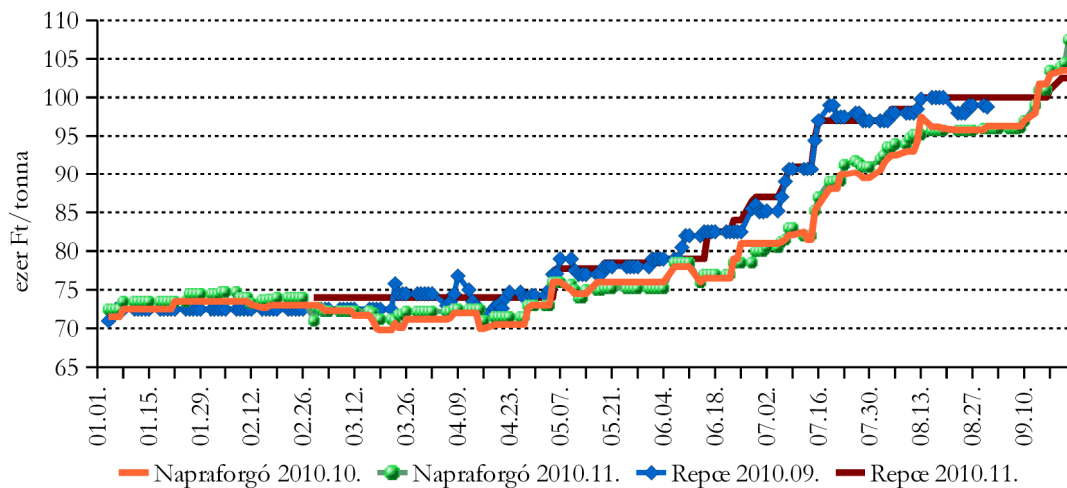
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozóinak értékesítési átlagára

Megnevezés	Mértékegység	2009. augusztus	2010. július	2010. augusztus	2010. augusztus / 2009. augusztus [%]	2010. augusztus / 2010. július [%]
Ipari napraforgómag	tonna	4 277	2 898	2 200	51,44	75,91
	Ft/tonna	62 966	88 255	90 373	143,53	102,40
Repce	tonna	109 622	50 009	84 023	76,65	168,02
	Ft/tonna	73 955	80 580	83 523	112,94	103,65
Nyers napraforgóolaj	tonna	-	92	202	-	219,76
	Ft/tonna	-	216 545	225 424	-	104,10
Napraforgódara	tonna	19 525	-	8 247	42,24	-
	Ft/tonna	28 798	-	32 976	114,51	-
Nyers repceolaj	tonna	-	3 670	3 706	-	101,00
	Ft/tonna	-	208 742	210 482	-	100,83
Repcedara	tonna	4 718	8 825	9 382	198,85	106,32
	Ft/tonna	34 865	35 847	39 171	112,35	109,27

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	Ft/tonna				
		EU	Franciaország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyarország
		Ártípus				
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2010-09-07	-	-	244 412	-	-
	2010-09-14	-	-	245 071	-	-
	2010-09-21	-	-	247 524	-	-
Repceolaj	2010-09-07	-	292 005	-	-	-
	2010-09-14	-	298 347	-	-	-
	2010-09-21	226 191	294 504	-	-	-
Szójaolaj	2010-09-07	206 828	-	235 811	204 276	-
	2010-09-14	-	-	236 547	201 196	-
	2010-09-21	207 609	-	234 902	198 315	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, MATIF, Oil World

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

Ft/tonna

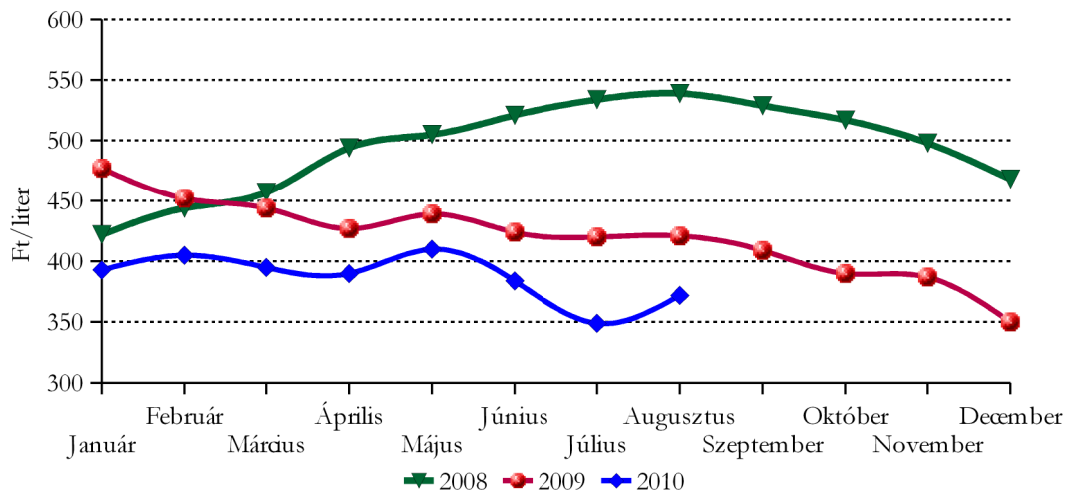
Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF**	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2010-09-07	-	-	93 174	-
	2010-09-14	-	-	92 345	75 238
	2010-09-21	-	-	93 259	-
Napraforgódara**	2010-09-07	-	-	55 188	-
	2010-09-14	-	-	57 538	-
	2010-09-21	-	-	59 602	-
Repcemag	2010-09-07	109 443	-	101 774	-
	2010-09-14	107 547	-	102 290	94 402
	2010-09-21	108 615	-	103 777	92 263
Repcedara**	2010-09-07	-	-	55 188	38 284
	2010-09-14	-	-	58 959	37 518
	2010-09-21	-	-	58 200	-

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** CIF – Cost, Insurance and Freight – az ár tartalmazza a költséget, a biztosítást és a fuvardíjat

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

Biohajtóanyag-termelés az Európai Unión kívüli területeken

Az OECD előzetes becslése alapján a globális biohajtóanyag-termelés 93,1 millió tonna lesz 2010-ben, középtávon - 2019-ig - pedig eléri a 182,6 millió tonnát.

A két legnagyobb bioetanol előállító az USA és Brazília, részarányuk a globális termelésben 2010-ben 77,8% lehet (2009: 83,8%). A bioetanol termelésében a ranglistán jelentősen lemaradva a harmadik helyen az EU áll. Biodízel-termelésben az Unió megőrizte vezető szerepét, de részaránya csökkent.

A vezető termelő országok részaránya a globális termelésben annak ellenére csökken, hogy biohajtóanyag előállításukat folyamatosan növelik. Ez abból következik, hogy az eddig jelentéktelen termeléssel rendelkező országokban gyorsulnak fel a fejlesztések, illetve új országok kapcsolódnak be a termelésbe. Ez a trend már az elmúlt években is megfigyelhető volt, de 2010-ben mutatkozott meg igazán markánsan.

Észak-Amerika

Az **USA** a világ legnagyobb bioetanol előállítója. A termelés elsősorban a belső felhasználás igényét elégíti ki, de emellett az export is jelentős. Az ország rekord mennyiségű, 12,7 milliárd gallon (48000 m³; 2009: 10,8 milliárd gallon; 40932,3 m³), elsősorban kukorica alapú bioetanolt állít elő 2010-ben.

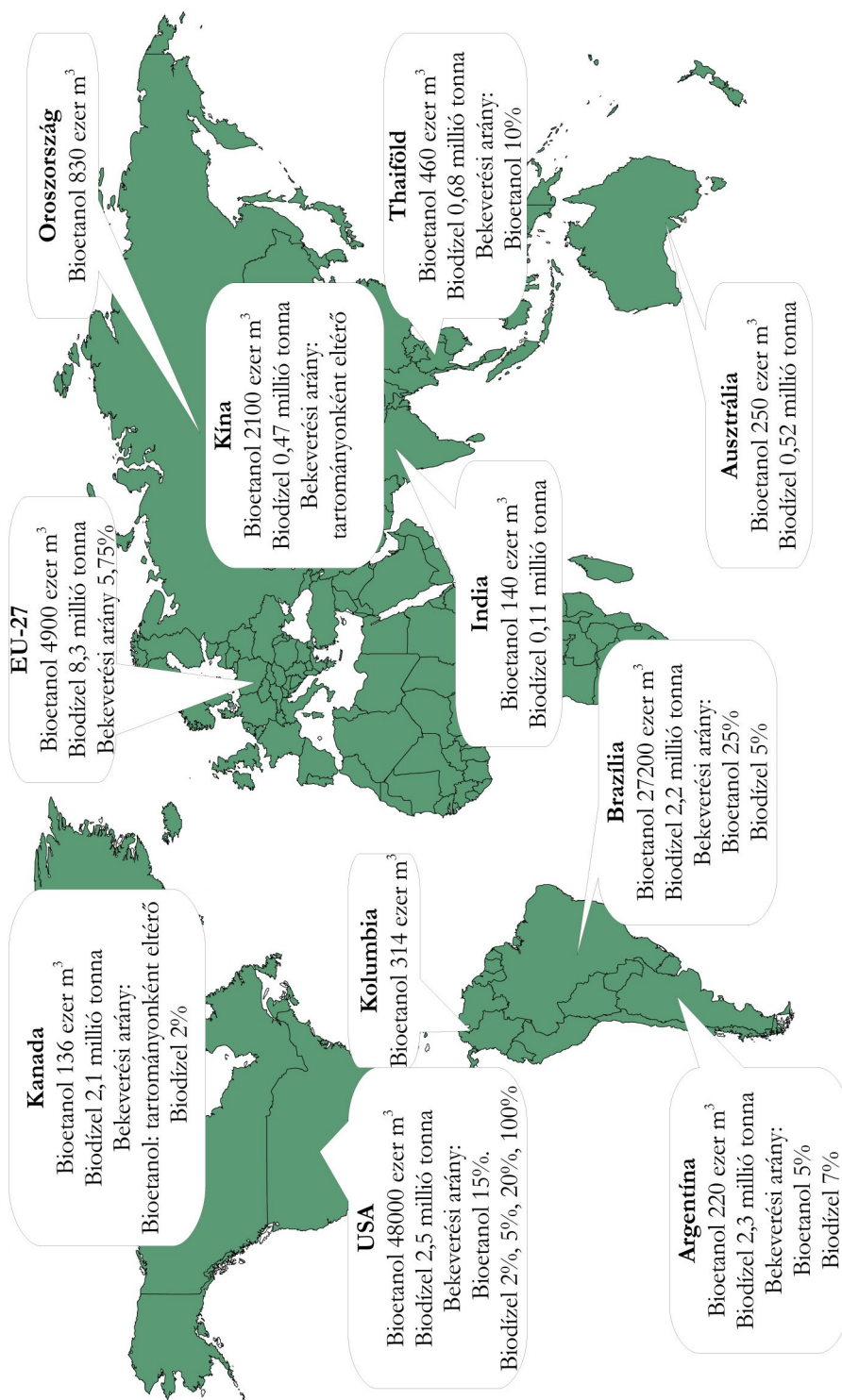
Az USA kormánya által kidolgozott terv szerint, az RFS (Renewable Fuel Standard) alapján 77,6 millió m³ bioetanol megtermelése a cél 2015-ig, amelyből 56,8 millió m³ a kukorica alapú és 10,8 millió m³ már második generációs cellulóz alapú lesz.

A már működő 15 cellulóz alapú bioetanol üzem után Iowa államban 2012-ben kezd termelni egy 25 millió gallon/év (9475 m³/év) kapacitású üzem is. Az itt alkalmazott technológiával a 4,13 dollár/gallon termelési költséget 2,35 dollár/gallonra csökkentik, sőt kísérletet tesznek annak további (2 dollár/gallon) leszorítására is. Amennyiben beválik az új technológia akár ugrásszerűen nőhet a cellulóz alapú bioetanol-termelés.

A biodízel előállítása elsősorban szójaolajra alapozott az USA-ban. Az EU a B99-es termékre az 598/2009-es és az 599/2009-es (Official Journal L 179) rendeletekben kiegyenlítő és dőmpingellenes vámot határozott meg, ezért az USA szállításai 2010-ben jelentéktelenek maradtak.

Az algaolaj első üzemi méretű előállítása az USA-ban történt.

A globális biohajtóanyag-termelés várható alakulása 2010-ben

Megjegyzés: Az adatok a hajtóanyagcélú bioetanolra vonatkoznak
Forrás: F.O. Licht, Renewables 2010. Global Status Report

Kanada bioetanol és biodízel termelése az elmúlt öt évben megkétszereződött. A bioetanol szállítása az EU-ba ugrásszerűen megnőtt 2010-ben. Elsősorban a nyugati part közelében a cellulóz alapú második generációs bioetanol előállítás fejlődik gyorsan. Kanada 1,3 millió tonna fapelletet exportált 2009-ben, amelynek 30%-a az EU-ba irányult. **Mexikóban** a bioetanol iránti kereslet meghaladja a felhasználást, ezért folyamatos az import az USA-ból.

Közép- és Dél-Amerika

A közép-amerikai országok biohajtóanyag előállítása lendületesen nő, a termelés exportorientált. Több EU tagállam, így az olasz és a német kormány támogatja a térségben a biohajtóanyag-termelés fejlesztését (Dominikai Köztársaság, Guatemala). **Guatemalában** 250 ezer hektáron termelnek bioetanol előállítás céljára cukornádat, a hozamok magasak. Az előállított biohajtóanyag 70%-át az EU-ba exportálják. A biodízel-termelés pálmaolaj alapú, de az ország szorgalmazza a *Jatropha curcas*-ra történő átállást. **El Salvador**nak Kolumbia kormánya nyújt technikai segítséget a biodízel-termelés fejlesztéséhez. **Kolumbiának** a cukornádra alapozott bioetanol termelése is jelentős, Dél-Amerika második legnagyobb termelője. A termelés mindössze 3-4 éve indult be, de már meghaladja a 300 ezer m³-t. A gyors fejlődést a cukornád hozamokkal és az alacsony termelési költségekkel magyarázzák. A termelés exportorientált, annak ellenére, hogy a bekeverési arányt 10%-ra kívánják növelni. **Paraguay** bioetanol-termelése 2006-tól 2010-ig megháromszorozódott (140 ezer m³). A biodízel-termelés szerényebb, 31,6 ezer tonna, alapja vágóhídi hulladék zsír, szójabab, *Acrocomia totai* pálmaolaj, *Jatropha* sp. és *Ricinus communis*. Az előállított biohajtóanyagot az ország felhasználja, az export csekély mértékű. **Argentína** rendkívül gyorsan vált a globális biodízel-termelés fontos szereplőjévé. Termelése 2006-ban mindössze 22,8 ezer tonna volt, míg 2010-ben már 2,3 millió tonna előállításával számolnak. Miután 2009-ben az EU az USA-val szemben bevezette a dömpingellenes/kiegyenlítő vámot, 2010-ben Argentína megsokszorozta szállításait, nehéz versenyhelyzetet teremtve az Unió biodízel üzemei számára. Az országban a DET (Differential Export Tax) adórendszer van érvényben, amely arra ösztönzi a kereskedőket, hogy a készterméket vásárolják meg. A legnagyobb szójatermelő körzet Santa Fe tartományban van, ahonnan Rosario kikötőn keresztül könnyen elérhető az Atlanti óceán. **Brazília** a világ második legnagyobb bioetanol előállítója és a legnagyobb exportőre. Az EU legnagyobb bioetanol beszállítója, de részaránya az Unió importjában 2010-ben csökkent. Itt állítják elő a legkisebb költséggel (0,26-0,33 USA \$/ l) a cukornád alapú bioetanol. Jelentős beruházások történnek a cellulóz alapú bioetanol előállítás fejlesztésére is. A biodízel-termelés is gyorsan nő, az alapanyag 80%-ban szójabab, de felhasználnak még gyapotot, földimogyorót, *Ricinus communis*-t és napraforgót is. **Peru** termelése még csak 2010-ben indult be és kifejezetten exportorientált.

Afrika

Ezen a kontinensen jelentek meg legmarkánsabban az új termelő körzetek. Afrika biohajtóanyag-termelési potenciája óriási, a fejlesztések nagyon gyors ütemben haladnak. A német GTZ (German Agency for Technical Cooperation) sok afrikai országban támogatja a fejlesztéseket, míg technikai segítséget Brazília nyújt. A brazil kormány a kontinens számos országával kétoldalú egyezményt is kötött. A befektetők rendszerint külföldiek, elsősorban az EU tagállamaiból érkeznek.

Etiópiában a német Flora Ecopower cég rendelkezik 8000 hektáros *Ricinus communis* ültetvénnel. A brit Sun Biofuel cég 5000 hektáron *Jatropha curcas* ültetvényeket hozott létre **Mozambikban, Tanzániában és Etiópiában**. Mozambikban kókuszolajból is állítanak elő biodízel. A kormány támogatja az exportcélú *Jatropha curcas* alapú termelést. E három ország együtt 220 ezer t biodízel állít elő. **Ghánában** norvég befektetők hoztak létre kísérleti jelleggel 660 hektáron *Jatropha curcas* ültetvényt. A tulajdonosok további 2500 hektár területet vásároltak meg, amelyet a helyi lakosság számára élelmiszer célú termelésre engedtek át. Számos nyugat-afrikai országban – **Togo, Mali, Niger** – is a külföldi befektetők indították be a biodízeltermelést (*Jatropha curcas*-ra alapozva).

Afrikában a bioetanol előállítás alapanyaga cukornád és cassava (*Manihot esculenta*). Leggyorsabban **Tanzániában** bővül a termelés, de még ott sem éri el az évi 100 ezer m³-t. Tanzániában a Sekab svéd cég befektetésével 30 ezer hektáron indult be brazil technikai segítséggel a cukornád-termelés. **Mozambikban** cukornád mellett a köles is a termelés fontos alapanyaga, **Angolában** az EU befektetői szintén brazil technikai segítséggel 30 ezer hektáron telepítettek cukornádat. Angola törvényei szerint valamennyi külföldi befektető köteles a terménynek meghatározott százalékát helyben értékesíteni. **Malawiban** már 1980 óta állítanak elő cukornádból bioetanol, a bekeverési arány 10%. **Nigéria** a világ legnagyobb cassava (*Manihot esculenta*) alapú bioetanol termelőjévé vált. Évente 26 ezer tonnát állítanak elő, ezenkívül további 10-20 ezer hektáron bioetanol előállítás céljára cukornádat termesztenek.

Észak-Afrikában – **Tunézia, Egyiptom, Marokkó** – is megjelentek a külföldi befektetők, de jelentőségük valamivel kisebb. **Tunéziában** olajültetvények hulladékából, **Egyiptomban** az Egypt's Natural Oil Company tulajdonában lévő jojoba (*Simmondsia chinensis*) ültetvények szolgáltatják a biodízel-termelés alapját. A termeléshez használt háztartási olajat és mezőgazdasági hulladékot is felhasználnak. Az egyiptomi Mezőgazdasági Minisztérium 84 hektáron *Jatropha curcas* ültetvény létrehozását tervezi. A kormány megbeszéléseket folytat a Houston-i Energy Allied International intézettel 50 ezer hektáron a *Chenopodiaceae* családba tartozó *Salicornia* sp. vízínövény telepítéséről, amelyből biodízel állítanak elő.

Afrika termelésének részaránya a globális termelésben egyelőre csekély, de jelentősége gyors ütemben nőhet. A legtöbb afrikai ország termelése kifejezetten exportorientált. Az EU-ba számos afrikai ország vámmentesen szállíthat biohajtóanyagot az EBA egyezmény keretein belül (Everything but Arms).

A termelést az a kritika éri, hogy számos élelmiszerhiánnyal küzdő országban inkább élelmiszert kéne termelni. Más vélemények szerint éppen a világpiacon eladott biohajtóanyag stabilizálja ezen országok gazdaságát, illetve a befolyt pénzből élelmiszert tudnak vásárolni.

A természetvédők arra is figyelmeztetnek, hogy a termelés növelése nem járhat a természet pusztításával.

Ázsia

Kína kormánya csak a nem élelmiszercélú növények feldolgozását támogatja, ezért az új üzemek alapanyaga cassava (*Manihot esculenta*). A korábban épült üzemekben azonban még kukoricát és búzát dolgoznak fel. Kína élelmiszercélú növényolaj (szójaolaj, pálmaolaj) termékekből nettó importőr, ezért a biodízelt használt háztartási olajból állítják elő. A kormány intézkedései miatt a biohajtóanyag termelés bővülésének üteme a várakozásokhoz képest lelassult. Az ország erőfeszítéseket tesz az első generációs technológiákról a második generációsra történő átállásra. A Tsinghua Egyetem kutatásai szerint hamarosan a harmadik generációs - alga alapú - termelés is megkezdődhet. **Indiában** 140 ezer m³ bioetanolt állítanak elő 2010-ben. (2009: 90 ezer m³; 2008: 320 ezer m³). Az elmúlt évben az ország kevés cukorkészlettel rendelkezett, miközben a termék ára a világpiacon emelkedett, ezért a cukor-előállítás növelésére törekedtek. Tervezik az 5%-os bekeverési arány bevezetését. A biodízelt két nagy kapacitású üzemben *Jatropha curcas* alapanyagból átlagosan 0,65-0,86 \$/l-ért állítják elő. **Thaiföldön** 2010-ben több mint 460 ezer m³ hajtóanyagcélú bioetanolt állítottak elő cassava (*Manihot esculenta*) és melasz alapanyagból. A gyors fejlődés következtében az ország bevezette az E10-es terméket és emellett jelentős exportórré is vált. **Indonézia és Malajzia** a térség két nagy pálmaolaj alapú biodízelt-termelője. A belső felhasználásuk csekély, a termelés növelését az EU erős kereslete indukálja. Malajziában a kormány célul tűzte ki az 5%-os bekeverési arány bevezetését. A pálma mellett *Jatropha curcas*-t is telepítettek. Az Európai Parlament és Tanács 2009/28 EK irányelve (Official Journal L140) ajánlásokat tesz az emisszió terhelés csökkentésére. 2010. novemberig 35%-os megtakarítást javasol, amelyet 2018-ig 60%-ra kell növelni. Az EU szakértői e két ország pálmaolaj előállítására vonatkozólag 19% emisszió megtakarítást ismernek el. A maláj és indonéz termelők az USA piaca felé próbálnak nyitni, ahova az RFS (Renewable Fuel Standard) keretén belül remélnék lehetőséget a beszállításra. Malajzia 2009-ben 119277 tonna pálmaolaj metilésztert szállított az EU-ba, az USA-ba pedig 39594 tonnát. A bioetanol termelés mindkét országban jelentéktelen. A **Fülöp-szigeteken** a cukornádra alapozott bioetanol-termelés 2009-ben indult be, 2010-ben várhatóan az előző évihez képest megkétszereződik a termelés (50 ezer m³). A belső termelés védelmére a kormány 20%-os importvámot állapított meg. A biodízelt előállítása kókuszolajból történik.

Ausztrália – Új-Zéland

Ausztrália az előállított bioetanolt és biodízelt felhasználja, az export és az import elenyésző. A termelés 40 ezer m³-ről 250 ezer m³-re nőtt 2006 és 2010 között, alapanyaga gabona, elsősorban búza, de kisebb mennyiségben kölest és melaszt is felhasználnak. Évente 10,52 millió tonna biodízelt állítanak elő. Kísérletek folynak biogáz és cellulóz alapú biohajtóanyag előállítására, de jelentőségük még csekély. **Új-Zéland** biohajtóanyag piacán kevés a piaci szereplő, a termelés csekély. A Fonterra cég már harminc éve állít elő tejipari melléktermékből évente 15-20 ezer m³ bioetanolt. A biodízelt termelés alapja a vágóhídi hulladék zsír, repceolaj, használt háztartási olaj. A fejlesztések során a második generációs cellulóz alapú bioetanol és a harmadik generációs algaolaj alapú kutatásokra fordítanak nagy figyelmet.

Európa – az EU határain kívül eső területek

Oroszország jelentős ásványolaj és földgáz készletekkel rendelkezik, ezért a biohajtóanyag-előállítás fejlesztése lassan halad. A termelés exportorientált, a kormány támogatja a külföldi befektetéseket. Az ország 2,3 millió tonna gabonából 830 ezer m³ biohajtóanyagot állít elő. A biodízelt alapanyagokat (napraforgó, szójabab és repcemag) exportálják. A repce vetésterülete folyamatosan nő. Az ország hosszú távú célja a második generációs cellulóz alapú biohajtóanyag előállításának fejlesztése, amelyhez évente 14-15 milliárd tonna hasznosítható fahulladék áll rendelkezésre. Ahhoz, hogy az EU a biohajtóanyag bekeverési arány növelésére irányuló célkitűzéseit elérje, 20-22 millió tonna pelletre lesz szüksége 2020-ban, ebből az Unió területéről várhatóan 7-8 millió tonnát tudnak biztosítani. Oroszország a következő években növekvő mennyiségben szállíthat az Unió területére pelletet. Az üzemek az Uniós szabványok szerint épülnek, a legnagyobb közülük a Vyborskaya Cellulose. **Ukrajnában** a kormány adókedvezményekkel támogatja a biohajtóanyag-termelőket.

Megállapítható, hogy a biohajtóanyag-termelés iránt valamennyi kontinensen élénkült az érdeklődés. Az alapanyagok meglehetősen eltérőek, az egyes országok igyekeznek a saját éghajlati feltételeiknek és adottságaiknak legmegfelelőbbet alkalmazni. Sok országban nagy figyelmet fordítanak a második- és harmadik-generációs technológiák fejlesztésére, ezért jelentőségük a globális termelésben nőhet.

A fejlődő országok termelése az elmúlt néhány évben indult be, és növekedési üteme rendkívül gyors. Termelésük exportorientált, a következő években arra lehet számítani, hogy az EU-ba is nő a fejlődő országokból érkező beszállítás. Ahhoz, hogy az EU teljesíteni tudja a tervezett bekeverési arányt, importra lesz szüksége, ám ha túlságosan nagy mennyiségben érkezik az olcsó biohajtóanyag a kikötőkbe, akkor az kedvezőtlen hatással lehet az EU üzemeinek versenyhelyzetére.

A biodízel- és a bioetanol-termelés legfontosabb alapanyagai

	Biodízel	Bioetanol
EU-27	repce, vágóhídi hulladék zsír, háztartási fáradt olaj, szója, napraforgó	búza, árpa, kukorica, cukorrépa, cellulóz - erdei fahulladék, tejipari melléktermék
Észak-Amerika		
Kanada	canola, vágóhídi hulladék zsír, háztartási fáradt olaj	kukorica, búza, cellulóz - erdei fahulladék
USA	canola, vágóhídi hulladék zsír, háztartási fáradt olaj, szójabab, alga	kukorica, köles, árpa, tejipari melléktermék, cukornád, búza, cellulóz - erdei fahulladék, édesburgonya
Közép- és Dél-Amerika		
Argentína	szójabab	
Brazília	szójabab, Ricinus communis, gyapot, földimogyoró, napraforgó	cukornád, cellulóz - erdei fahulladék
Ázsia		
India	Jatropha curcas	cukornád, Ipomoe batatas
Kína	vágóhídi hulladék zsír, háztartási fáradt olaj, Jatropha sp.	kukorica, búza, Ipomoe batatas, köles, cellulóz - erdei fahulladék
Afrika	Ricinus communis, Jatropha sp., kókuszolaj, olivaj, Jojoba (Simmondsia chinensis)	cassava (Manihot esculenta), köles, cukornád
Ausztrália, Új-Zéland	vágóhídi hulladék zsír, háztartási fáradt olaj, Jatropha sp.	köles, búza, cukornád, cellulóz - erdei fahulladék, tejipari melléktermék
Európa, EU-n kívüli terület	repce, napraforgó, szója	rozs, búza, árpa, zab, kukorica, cukorrépa melasz, cellulóz - faipari hulladék

Felhasznált irodalom:

OECD-FAO Agricultural Outlook 2010-2019.

Robin Tilsworth – Jessica Martin : Canada Biofuels Annual 2010. július 13.

Robert Hoff – Karla Tay. View on Ethanol and Potential Biodiesel. Guatemala Biofuels Annual 2010. július 12.

Dwight Wilder – Ken Joseph: Argentina Biofuels Annual 2010. július 6.

David Mergen – Ken Joseph: Paraguay Biofuels Annual 2010. július 23.

Grant Pettrie – Michael Darby : Australia Biofuels Annual 2010.

David W. Cottrell – Raymond Hoh: Malaysia Annual Report 2010. július 16.

Mary Ellen Smith – Marina Muran – Brett Boyum: Russian Federation 2010. július 21.

Michael Woolsey – Chanda Beckman – Kirsten Rasmussen: China – peoples republic of

David Hayes: One step forward, two steps back. Biofuels International. 2010. július

Ethanol Outlook Report CME Group 2010. augusztus 23.

Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>